

Český jazyk a literatura – 9. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy a začlenění průřezových témat	Poznámky
<i>na konci 9. ročníku díky (v) předmětu Český jazyk a literatura žák:</i>			
I. KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA			
při naslouchání je přístupný návrhům a názorům jiných, ve své zpětné vazbě vyjadřuje, jak sdělení pochopil	naslouchání	OSV 2.3.	
při naslouchání dešifruje a vyhodnocuje i nechtěná neverbální sdělení i rozpory mezi sdělením verbálním a neverbálním	vnímání nonverbálních signálů	OSV 2.3.	
účinně, výstižně a kultivovaně se dorozumívá, s ohledem na cíl projevu, jeho adresáta i na situaci cíleně využívá vhodné jazykové prostředky a vybírá vhodnou formu projevu,	jazykové prostředky s ohledem na účel, adresáta a situaci		
při ústním projevu používá vhodně adekvátní paralingvistické prostředky a vědomě i prostředky nonverbální	mluvní cvičení		
k oživení svých projevů používá prostředků obecné češtiny i dalších vrstev jazyka	obecná čeština, vrstvy jazyka		
před vypracování své práce si způsobem, který vyhovuje jeho stylu práce, shromáždí potřebné podklady a promyslí si strukturu svého projevu	promyšlení struktury projevu		
používá vhodného členění textu, v psaném textu používá úměrně vhodných formátů	členění textu		
vytvoří si vhodná kritéria a ukazatele k posouzení úrovně jazykového projevu, vyhodnotí podle nich svůj vlastní text i texty svých spolužáků i mluvené projevy spolužáků, případně s pomocí vyhodnocování nahrávky i svůj vlastní	kritéria a ukazatele hodnocení		
v různých zdrojích vyhledá ukázky funkčních stylů a doloží jejich typické znaky	funkční styly (hovorový, odborný, umělecký, publicistický, administrativní a řečnický) a jejich typické znaky		
ve skupině odhaluje typické postupy mediálních sdělení, rozezná prostředky vedoucí k větší zábavnosti textu v novinách a časopisech pro dospívající	stavba mediálních textů	MEDI 1.3.	
napiše vypravování, v němž použije vhodné jazykové prostředky	vypravování	OSV 1.5.	
uspořádaně popisuje i složitější děje, vypracuje návod pro práci s určitým přístrojem, nebo kuchařský recept	popis složitějšího děje		

popíše srozumitelně s použitím vhodné odborné slovní zásoby jednodušší výtvarné dílo	popis uměleckého díla	OSV 1.1.	
připraví k prezentaci výklad o něčem, co ho zajímá, využije k tomu různých informačních zdrojů	výklad		
napiše úvahu se sebehodnocením či hodnocením jeho vztahů k jiným lidem, své názory podpoří vhodnou argumentací	úvaha	OSV 2.2.	
napiše rozhovor se zajímavou (př. imaginární) osobností	interview	OSV 2.2.	
připraví proslov k nějaké události v životě třídy či školy	proslov	DEM 1	
vhodným způsobem prezentuje výsledky své nebo skupinové práce (a to i před cizími posluchači), vybírá k tomu adekvátní prostředky včetně multimediálních	prostředky prezentace	OSV 2.4.	
rozpozná jednoduché případy manipulativní komunikace, rozpozná její jazykové i mimojazykové prostředky, rozeznává skryté významy a záměry autora (ústního i písemného projevu)	manipulativní komunikace	MEDI 1.4.	
věcně a podle pravidel diskutuje, rozvíjí myšlenky druhých, vyjádří i obhájí svůj vlastní názor, trpělivě a věcně ho vysvětluje, počítá s tím, že výsledkem diskuse nemusí být vždy shoda, řídí diskusi spolužáků	diskuse	OSV 2.4.	
plní domluvenou roli při společné přípravě almanachu třídy k ukončení školní docházky	tvorba almanachu třídy	MEDI 2.2	
II. JAZYKOVÁ VÝCHOVA			
Úvod do českého jazyka			
vysvětlí základní důvody a způsob vývoje češtiny a vysleduje typické vývojové trendy v jejím současném vývoji	indoevropský a praslovanský původ českého jazyka vývoj českého jazyka		
v textu rozezná slova zastarávající i nově vytvořená	archaismus, historismus, neologismus		
rozezná základní podobnosti v příbuzných jazycích	slovanské, germánské a románské jazyky – indoevropské jazyky, indoevropský prajazyk	MULT 4	
rozezná prvky obecné češtiny i nářečí, ve vhodné situaci a pro oživení svého spisovného jazykového projevu je uvědoměle používá	obecná čeština, nářečí česko-polského smíšeného pruhu	GLOB 1, MULT 4	
Zvuková stránka jazyka a hláskosloví			
ve svých projevech vědomě využívá paralingvistických prostředků řeči	melodie a tempo řeči hlavní a vedlejší přízvuk, příklonka, větný přízvuk		
spisovně vyslovuje běžně používaná cizí slova, správně je i zapíše	cizí slova		

Nauka o slovech a tvoření slov			
rozumí způsobům obohacování české slovní zásoby a využívá je i ve svých projevech	obohacování slovní zásoby, aktivní a pasivní slovní zásoba		
vědomě a vhodně používá frazémů, zejména nejobvyklejších rčení a přísloví	metafora, metonymie, frazém		
usiluje o správné používání základní terminologie jednotlivých vědních oborů a slov cizího původu	terminologie		
používá slovníky pro určení významu slova, jeho stylové charakteristiky nebo citového zabarvení	práce se slovníky		
Tvarosloví			
správně skloňuje a používá správné tvary obecných i vlastních jmen přejatých (i cizí vlastní jména významných osobností)	skloňování jmen cizího původu	MULT 4	
používá správný pravopis vlastních jmen a názvů	pravopis vlastních jmen		
Skladba			
vyjadřuje vhodným způsobem významové vztahy – slučovací, odporovací, stupňovací, vylučovací, příčinné (důvodové) a důsledkové mezi HV, rozšíří větu jednoduchou na souvětí s požadovaným vztahem	souvětí souřadné		
rozšíří větný člen na člen několikanásobný s požadovaným vztahem	významový poměr mezi jednotlivými členy v několikanásobném větném členu		
vyjádří složité jevy a vztahy mezi nimi prostřednictvím různých synonymních prostředků, převádí jeden způsob vyjádření v synonymní vyjádření jinými prostředky (větný člen ve vedlejší větu, podřadné souvětí v souřadné a naopak) a vědomě z nich volí s ohledem na cíle projevu a na jeho pestrost	synonymní vyjádření ve skladbě		
v psaných projevech využívá různých možností zápisu přímé řeči	zápis přímé řeči		
rozpozná a cíleně používá jednočlenné věty slovesné i neslovesné	jednočlenné věty		
prostřednictvím přístavkové konstrukce vyjádří totožnost (i v psaném projevu), rozezná použití přístavku ve větě	přístavkové konstrukce		
rozezná nejčastější zvláštnosti ve stavbě věty a vhodně je používá	oslovení, samostatný větný člen, elipsa, vsuvka		
používá správného syntaktického pravopisu, správně používá i složitější pravidla shody přísudku s několikanásobným podmětem, používá správnou interpunkci ve větě jednoduché i v souvětích	shoda, interpunkce		
vhodně propojuje jednotlivé věty a souvětí v rozsáhlejším souvislém textu	výstavba textu		

vytváří souvislé texty v souladu se zásadami českého slovosledu	aktuální členění výpovědi, činitelé uspořádání slov v české větě – významový, mluvnický, zvukový jádro a východisko výpovědi		
III. LITERÁRNÍ VÝCHOVA			
čte plynule, výrazně, s prožitkem a s porozuměním (nahlas i potichu) přiměřeně náročné texty všech žánrů, využívá promyšleně postupů studijního čtení	čtení s porozuměním	OSV 2.4.	
diskutuje o textu, jednoduše a srozumitelným způsobem prezentuje svou interpretaci textu, domýšlí možné varianty jeho pokračování, uceleně a srozumitelně reprodukuje přečtený text	promyšlení, reprodukce a interpretace textu	OSV 3.2.	
systematicky si vede poznámky o přečtených knihách a výpisky z nich, formuluje dojmy z četby, z návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo	zápisky v portfoliu		
z různých zdrojů si opatří dostupné informace o autorovi, uměleckém směru..., rozezná dostatečné množství nalezených informací (vyhodnocuje důvěryhodnost a použitelnost jednotlivých zdrojů), podstatné z nich smysluplně zpracuje a zaznamená (včetně mediální podoby) a předá je ostatním, a to v souvislostech s informacemi, které znali již dříve	referáty o literární historii		
seznamuje se s nejvýznamnějšími díly a autory světové a české literatury od literatury XX. století, reprodukuje texty vybraných ukázek, vyjadřuje, jak na něj zapůsobily, čím jsou aktuální, porovnává jejich vyznění se svými zkušenostmi uvede základní charakteristiku, představitele a díla moderní české (včetně exilové a samizdatové) a světové literatury	historie literatury anarchismus, poetismus, surrealismus, socialistický realismus, magický realismus, postmoderna	GLOB 3, MULT 4	Učitel pracuje z různými texty dle svého uvážení podle úrovně třídy, vybírá zejména z této nabídky: Světová literatura do druhé světové války impresionismus, moderní umění, dada, surrealismus... (Guillaume Apollinaire, Erich Maria Remarque, James Joyce, Franz Kafka) Česká literatura XX. stol. do druhé světové války (Petr Bezruč, František Gellner, Fráňa Šrámek, Jaroslav Hašek, Jiří Wolker, Vladislav Vančura, Vítězslav Nezval, Ivan Olbracht, Jaroslav Seifert, Jiří Voskovec a Jan Werich, Karel Čapek, Karel Poláček, Jiří Orten) Česká literatura druhé poloviny XX. století domácí, exilová, samizdat (Jan Otčenášek, František Hrubín, František Halas, Bohumil Hrabal, Josef Kainar, Jan Skácel, Ota Pavel,

			Josef Škvorecký, Milan Kundera, Václav Havel, Ladislav Fuks, Jaromír Nohavica) Světová literatura druhé poloviny XX. století (Ernest Hemingway, Eugene Ionesco, Ray Bradbury, Alexandr Solženicyn, J.R.R. Tolkien, Gabriel Garcia Marquez, Umberto Eco) Současná česká literatura
rozliší v textu všeobecně platná fakta od názorů jeho autora a jednotlivých postav textu, vysvětlí motivy a příčiny jednání hrdinů, jejich názory i pocity porovnává se svými emocemi, rozlišuje jejich jednání a úmysly, porovnává jednání hrdinů textů ze svými zážitky a zkušenostmi	hrdina	OSV 3.2.	
rozpozná základní rysy výrazného individuálního autorského stylu	autorský styl		
argumentuje, proč považuje přečtenou knihu za hodnotné, nebo naopak konzumní dílo	kýč, konzumní dílo	OSV 3.2.	
jednoduše popíše strukturu (vědomě vybírá nejvhodnější formu vyjádření – jazykové, obrázkové, lineární, rozvětvené, složitěji strukturované – prvků textu nebo vztahů mezi postavami a ději v textu) a jazyk literárního díla, při rozboru textu využívá základní literární pojmy	kompozice literárního díla, motiv, anafora, epifora, apostrofa, asociace, kontrast		
rozezná různé žánry literatury, na různých ukázkách určí jejich typické znaky	pásmo, kaligram, epitaf, memoáry, biografie, autobiografie, reportáž		
porovnává ztvárnění stejného tématu v literárním, dramatickém a filmovém zpracování	adaptace literárního díla		
s porozuměním používá pojmy ze světa divadla a filmu	jeviště, rampa, dekorace, nápověda..., dějství, výstupy, scény, forbína		
výrazně a s prožitkem recituje vhodné umělecké texty	výrazný přednes	OSV 2.3.	
v textu odliší informaci a reklamu, popis skutečného a fiktivního života (mediální zkratky a stereotypy), rozpozná mediální zjednodušení	výstavba mediálních textů	MEDI 1.2.	
vytváří vlastní jednoduché literární texty, verbalizuje své představy, využívá při tom své fantazie, svými texty přispívá do školního časopisu...	vlastní tvorba	OSV 1.5., MEDI 2.1.	
vyhledává potřebné formace v různých druzích katalogů knihovny vedených v počítači, popíše další možnosti získání potřebných informací prostřednictvím knihovny	meziknihovní výpůjční služba		